

Sranangman

In maart is voor het eerst een Nijntje-verhaal in de Suri-naamse taal Sranantongo vertaald. Het Sranantongo staat erom bekend dat veel woorden meer betekenissen hebben. Zo heeft het woord *mofo* wel 7 betekenissen! Deze dubbelzinnigheid wordt onder andere veroorzaakt door een bijzondere eigenschap van het Sranantongo: er is geen verschil tussen een zelfstandig naamwoord en een werkwoord. *Denki* betekent dus zowel denken als gedachte.

1. Wat is de verklaring voor het voorkomen van dubbele betekenissen in het Sranantongo?

- Bij de woorden horen gebaren die de betekenis verduidelijken
- De taal werd vroeger gebruikt als geheimtaal
- Het Sranantongo is samengevoegd uit twee streektaalen
- Nieuwe betekenissen uit de straattaal komen in het woordenboek

Duidelijke borden

Wie kent ze niet, de borden met plaatjes die aangeven waar de toiletten zijn, of de nooduitgang, of waar je kunt eten of tanken. Zulke afbeeldingen worden pictogrammen genoemd. Afgelopen maand was er in de Tweede Kamer veel ophef over een organisatie die informatieteksten niet in verschillende talen aanbood, maar alleen in het Engels en met pictogrammen.

2. Welke organisatie was dat?

- ABN Amro
- Immigratie- en Naturalisatiedienst
- Nederlandse Spoorwegen
- Schiphol

Op zoek naar de regelmaat

Sommige mensen beschouwen dialecten als 'slordig Nederlands'. Toch kan ook in dialect een zin ongrammaticaal zijn. Dialectologen zoeken naar de regelmaat achter deze (on)mogelijkheden. Zo hebben ze gevonden dat in alle dialecten het minder specifieke vraagwoord altijd moet voorafgaan aan meer specifiekere vraagwoord.

3. Welke zin is in alle Nederlandse dialecten onmogelijk?

- Wat denk je op wie hij gestemd heeft?
- Wat denk je welk boek ik gelezen heb?

- Wat denk je wie ik gisteren gezien heb?
- Welk boek denk je wat ik gelezen heb?

Kijk papa, look mommy!

Waarschijnlijk spreken in jouw klas een paar kinderen thuis een andere taal dan op school, maar je zult ook niet veel moeite hebben om een klasgenoot te vinden die eentalig is. Wereldwijd is dat helemaal niet vanzelfsprekend. De meeste mensen zijn meertalig, en het aantal meertaligen stijgt. Nog even en het zal moeilijk worden om eentalige mensen te vinden!

4. In welk land is bijna 80% van de bevolking meertalig?

- België
- Ierland
- India
- Zuid-Korea

Reinaert de Rapper

De Fibel'se Reinaert © Willy Vandersteen

Het verhaal over Reinaert de Vos is onlangs door Charlie May, een 'sprookspreeker' op rap gezet. De oorspronkelijke versie van het verhaal over een vos die allerlei streken uithaalt is geschreven in het Middelnederlands en stamt uit ongeveer 1300. Het is nog best lastig om deze tekst te lezen. Dit heeft verschillende oorzaken. Probeer deze regels van Reinaert maar eens te lezen:

*Doe quamen tes sconinx hove
Alle die diere, groet ende cleene,
Sonder vos Reynaert alleene*

5. Welk van deze redenen verklaart NIET waarom Reinaert de Vos erg lastig te lezen is?

- Alleen hoogopgeleide mensen konden toen schrijven
- De schrijf- en spreektaal is sinds 1300 veranderd
- Er waren rond 1300 geen vaste spellingsregels
- Men schreef de woorden op zoals men ze hoorde

W8 ff!

Eind maart is de Stichting 4 d Nwe Taal opgericht. De stichting wil dat sms-taal en msn-taal algemeen geaccepteerd wordt, en zo veel mogelijk gebruikt gaat worden. In msn-taal worden, net als in de naam van de stichting, onder andere klinkers in woorden weggelaten en lettercijfercombinaties gemaakt. Daarnaast worden ook veel emoticons gebruikt. Er is zelfs een online woordenboek voor emoticons. Daarin komen zelfs spreekwoorden voor!

6. Voor het spreekwoord 'lachen als een boer met kiespijn' kun je drie emoticons gebruiken. Welke niet?

- :-i
- :-/
- :-\
- :-ll

Met een vleugje ironie

Tijdens het Boekenbal vorige maand werd een nieuw leesteken gepresenteerd: het ironieteken. Dit teken kan worden gebruikt om aan te geven wanneer een woord of zin ironisch bedoeld is. De volgende zin is ironisch bedoeld: 'Dat was een lekker ijsje.'

7. Wat betekent deze zin als hij ironisch bedoeld is?

- Dat was het lekkerste ijsje ooit
- Dat was een vies ijsje
- Ik wil nog wel een ijsje
- Normaal vind ik ijsjes vies, maar dit ijsje was lekker

Groepsgedachte

We kunnen de wereld om ons heen indelen in groepen. Bijvoorbeeld dieren, dingen of mensen. Talen kunnen woorden gebruiken om deze groepen te markeren. De Australische taal Dyrbal kent vier groepen, waarvoor vier verschillende woorden worden gebruikt. De groepsindeling wijkt nogal af van wat wij normaal vinden. Zo worden alle woorden die te maken hebben met mannen en mannelijke dingen, slangen, vissen, insecten en de maan gemarkeerd met het woordje *bayi*. Vrouwen vallen onder de groep *balan*.

8. Welke woorden vallen nog meer onder de groep *balan*?

- Dromen, bergen en sporten
- Fruit en fruitbomen, gras, modder en water
- Schorpioenen, speren en vuur
- Zon, maan, wind, sterren en stormen

Partners

De Praktijk
natuurwetenschappelijk onderwijs

Mede mogelijk dankzij

Universiteit Leiden

Universiteit Utrecht
Faculteit Geesteswetenschappen

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM